

А.Д.Серікбаева

А. Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институтының кіші ғылыми қызметкері,
Алматы қаласы, Қазақстан

ҚАЗАҚСТАННЫҢ АНТРОПОНИМДІК КЕҢІСТІГІНДЕГІ ВАРИАЦИЯ

Аннотация: Қазақстан Республикасы азаматтарының құжаттарында бұрмаланған, орфографиялық қате жіберілген аты-жөндердің (тегі, аты, әкесінің аты) қазіргі қазақ әдеби тілінің нормасына сай дұрыс жазылуын, таңбалану мәселесі қарастырылады. Жинақталған анықтамаларға талдау жасау барысында азаматтардың уәжі мен себебіне қарай анықтамалар бірнеше топқа топтастырылып берілді. Қазақ кісі аттарын, жер-су аттарын қазақ әдеби тілінің нормасына сай жазу барысында қазақ әдеби тілінің нормасы, емле ережелері негізге алынды.

Тірек сөздер: қазақ ономастикасы, ұлттық антропонимдік жүйе, кісі аттары, тілдік норма, емле ереже.

А.Д.Серикбаева

¹Младший научный сотрудник, Института языкознания имени А.Байтұрсынова
Алматы, Казахстан

ВАРИАЦИЯ В АНТРОПОНИМИЧЕСКОМ ПРОСТРАНСТВЕ КАЗАХСТАНА

Аннотация: Рассматриваются вопросы правильного написания в соответствии с нормами современного казахского литературного языка фамилий, имен (фамилий, имен, отчеств) с искажениями, орфографическими ошибками в документах граждан Республики Казахстан. В ходе анализа собранных справок, в зависимости от мотивов и причин граждан, справки были сгруппированы в несколько групп. При написании казахских имен, названий местностей в соответствии с нормами казахского литературного языка за основу были взяты нормы казахского литературного языка, правила правописания.

Ключевые слова: казахская ономастика, национальная антропонимическая система, антропонимы, языковая норма, правила правописания.

A.D. Serikbaeva

Junior Researcher, the Institute of Linguistics named after A. Baitursynov,
Almaty, Kazakhstan

VARIATIONS IN THE ANTHROPONIMICAL SPACE OF KAZAKHSTAN

Annotation: The issues of correct spelling in accordance with the norms of the modern Kazakh literary language of surnames, names (surnames, names, patronymics) written with

distortions, spelling errors in the documents of citizens of the Republic of Kazakhstan are considered. During the analysis of the collected certificates, depending on the motives and reasons of the citizens, the certificates were grouped into several files. The norms of the Kazakh literary language, the rules of spelling were taken as a basis, when writing Kazakh names, names of localities in accordance with the norms of the Kazakh literary language.

Keywords: Kazakh onomastics, national anthroponomical system, anthroponyms, language norm, rules of spelling.

Тіл – қоғамдық құбылыс. Қоғамда болып жатқан, орын алып жатқан құбылыстардың барлығы тілде тіркеліп, көрініс тауып отырады. Тілдік фактілер қоғамда болып жатқан құбылыстарды, үдерістерді, үрдістерді анықтап, оларға талдау жасауға мүмкіндік береді.

Қазақстан Республикасы азаматтары құжаттарында бұрмаланған, қате жазылған ағы-жөнді тілдік нормаға сай дұрыс таңбалануын көрсететін анықтама үшін А.Байтұрсынұлы атындағы Тіл білімі институты Ономастика бөліміне жүгініп жүр. Азаматтардың құжаттарында бұрмаланған, орфографиялық қате жіберілген ағы-жөндердің (тегі, аты, әкесінің аты) қазіргі қазақ әдеби тілінің нормасына сай дұрыс жазылуын, таңбалануын көрсету барысында біраз анықтама жиналды. Осы анықтамалар қазіргі Қазақстанның антропонимдік жүйесіндегі лингвистикалық әрі экстралингвистикалық өзгерістер мен ерекшеліктерді, үдерістер мен үрдістерді анықтауға мүмкіндік береді. Нақтырақ айтсақ, жинақталған анықтамалар базасы негізінде қазіргі Қазақстанның антропонимдік жүйесіндегі өзгерістердің себептерін ашып, мәдениаралық қарым-қатынастың қазақ антропонимдеріне әсерін, мәдениаралық қарым-қатынастың нәтижесінде пайда болып жатқан еліміздің азаматтарының ағы-жөндеріндегі өзгерістерді анықтауға, Қазақстанның әлеуметтік-мәдени кеңістіктігінде ономастикалық жүйеде орын алып жатқан түрлі үрдістердің пайда болу себебін анықтап, салдарына болжам жасауға, ұлттық дәстүрлердің қайта жаңғырауына байланысты қазақ ономастикалық жүйесіне тигізетін әсерін айқындауға болады. Себебі жинақталған анықтамаларда қоғамдағы өзгерістер мен құбылыстар тіркеліп, олар лингвистикада тілдік фактілер ретінде қызмет етеді.

Жинақталған анықтамаларға талдау жасау барысында азаматтардың уәжі мен себебіне қарай анықтамаларды бірнеше топқа топтастырдық.

1. Азаматтардың ағы-жөндерін құжаттарда рәсімдеу кезінде жіберілетін *орфографиялық қателер*, сонымен қатар қазақ ағы-жөндерін орыс тіліне транслитерациялау немесе керісінше орыс тілінен қазақ тіліне кері транслитерациялау кезінде жіберілетін орфографиялық қателердің нәтижесінде пайда болған *бұрмаланған есімдер*.

Қазақстан азаматтарының құжаттарында ағы-жөнін жазуда жіберілген орфографиялық қателер негізінен қазақ есімдерін орыс тіліне транслитерациялау кезінде, сонымен бірге кері транслитерациялағанда жиі кездеседі. Мысалы, бұрмаланған есімдер қатары: *Фатма – Фатима, Рамбердиевич – Райымбердіұлы (қазақ тіліндегі транслитерация) – Раимбердиевич (орыс тіліндегі транслитерация), Айслу – Айсұлу – Айсулу, Құрбанбай – Құрбанбай, Нұржон – Нұржан – Нұржан, Элнур – Елнұр – Елнур, Даняр – Данияр, Казибек – Қазыбек – Казыбек, Заңған – Заңғар – Занғар, Тиливалдиевич – Тілебалдыұлы – Тлебалдиевич, Жана – Жанна, Аийда – Аида, Қарылаи – Қарлығаш – Қарлығаш, Умербаев – Өмірбаев, Урунбасар – Орынбасар, Умирбек – Өмірбек – Омирбек, Умиртаев – Өміртаев – Омиртаев, Елюбаев – Елубаев, Жадра – Жадьра, Жедкизген – Жеткізген – Жеткизген, Нұрсолтан – Нұрсұлтан – Нурсұлтан, т.с.с.*

Қазақ кісі аттарын, жер-су аттарын қазақ әдеби тілінің нормасына сай жазу барысында қазақ әдеби тілінің нормасы, емле ережелері негізге алынады.

Бір тілден екінші тілге транслитерациялау дұрыс жүргізілмегендіктен, бұрмаланған аты-жөн бастапқы есімнің семантикасына нұқсан келтіреді. Кей жағдайда есімнің семантикасын мүлдем өзгертіп жібереді, бір ғана әріптің құдыретімен есім «күлкілі» мағынаға айналады. Бұрмалану нәтижесінде «күлкілі» мағынаға ие болған аты-жөнің бұрмалану себебі анықталғанда, бұрмаланған есімдер тілдік нормадан қаншалықты алшақтап кеткеніне көз жеткізуге болады. Мұндай жағдайлар, біріншіден, тіл экологиясына нұқсан келтірсе, екіншіден, азаматтың әлеуметтік-психологиялық күйіне кері әсерін тигізеді.

Көрсетілген бұрмаланған аты-жөнді еліміздің азаматтары әлеуметтік-тілдік ортада тұлға өз бойында әлеуметтік-психологиялық жайсыздықты сезіну әсерінен өз еріктерімен қазақ тілінің нормасына сай түзетіп жатыр. Алайда азаматтардың түрлі әлеуметтік-құқықтық жағдайларға: жылжитын және жылжымайтын мүлікті заңдастыру, мұраға қалдыру, сыйға беру, зейнеткерлікке шығу және т.с.с. азаматтардың туыстық жағынан тегінде, есінде, әкесінің атын жазуда бірізділік болу үшін бұрмаланған күйінде қалдыруды жөн көреді.

«*Оразалинович*» және «*Исаевина*» деген әке атын жазуда орыс тіліндегі тек және әке атын жасайтын аффикстерді жалғау ережесі сақталмаған. «*Оразалинович*» деген әке атында орыс тіліндегі фамилия жасаушы аффикске әке атын жасаушы аффиксті жалғаған, яғни екі түрлі аффикс қатар жалғанған: *Оразал(ы)+ин+ович*, ал құжатта әкесінің атын атқарып тұрған «*Исаевина*» морфологиялық тұлғасы жағынан *Иса* есіміне *-ев* және *-ина* бірі ер адамға қатысты жалғанатын аффикс пен әйел адамға қатысты жалғанатын аффикс жарыса жалғанған: *Иса+ев+ина*. Сонымен қатар практикада қазақ кісі есімдерін қазақ тілінен орыс тіліне және орыс тілінен қазақ тіліне транслитерация дұрыс жүргізілмегендіктен, бұрмаланулар бет алып келеді. Нәрестенің туу туралы куәлігінде әкесінің құжатында әкесінің аты (яғни нәрестенің атасы) орыс тілінде *Нүкербекович* деп жазылған. Нәрестенің туу туралы куәлігінде тегін әкесінің құжатында орыс тілінде жазылған *Нүкербек (Нүкербекович)* есімін қазақ тілінде *Нүкербек* деп жазған. Мұндағы *Нүкербек* есімі орыс тілінен қазақ тіліне кері транслитерациялағанда тілдік қайтарымды (обратимость) ескермеген, яғни осы есімді кері қазақ тіліне транслитерациялағанда бастапқы тілдегі түпнұсқа сақталмаған. Орыс тіліндегі «*у*» әрпін (*Нүкербек*) қазақ тіліндегі «*ү*» әрпімен (*Нүкербек*) алмастырған. Нәтижесінде «*Нүкербек*» тегі жасалып отыр. *Нүкербек* – қазақ тілінің ұлттық есімдер жүйесіндегі *Нөкербек* есімінің бұрмаланған нұсқасы. Дәл осы жағдайға ұқсас «*Утебаева*», «*Жұқан*» деп орыс тілінде дұрыс транслитерацияланбаған текті қазақ тілінде «*Утебай*», «*Жұқан*» деп жазған. Мұның барлығы бір тілден екінші тілге транслитерация дұрыс жүргізілмегендіктен болып отыр.

Мұндай бұрмаланған есімдер ұлтты қазақ азаматтарда ғана емес, сонымен қатар Қазақстанда өмір сүріп жатқан өзге де ұлт өкілдерінің құжаттарында, жана туылған нәрестелердің туу туралы куәліктерінде де кездеседі: *Есрим-Ефим, Радион-Родион, Агада-Агата, Бретаусов-Бритаусов, Рината-Рената, Серотимович-Серафимович, Сайора-Саёра, Владимир-Владимир*, т.б.

2. Қазіргі Қазақстанның әлеуметтік-лингвистикалық кеңістігінде ұлтты қазақ азаматтар аты-жөнің ұлттық дәстүрге сай рәсімдеуге бет бұра бастады: *-ов, -ев, -ова, -ева, -ович, -евич, -овна, -евна* орыс тіліндегі аффикстерден өз еріктерімен бас тартып, тегі мен әкесінің атын қазақ ұлттық есімдер жүйесінде қалыптасқан дәстүр бойынша қайта рәсімдетіп жатыр. Ұлттық дәстүрімізге сай қазақ азаматтары аты-жөндерін үш мүшелі

нұсқада және екі мүшелі нұсқада рәсімдеп жүр. Негізінен үш мүшелі нұсқада рәсімдеу басым болып келеді. Ұлттық дәстүрімізге сай әрбір азамат өз әкесінің не атасының атын тегі ретінде жазуға ерікті. Ұлттық дәстүрдің қайта жаңғыруына Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың 1996 жылғы сәуірдің 2-індегі «Ұлты қазақ азаматтардың тегі мен әкесінің атын жазуға байланысты мәселелерді шешу тәртібі туралы» №2923 Жарлығы [1] негіз болды. Шетелге жұмыс бабымен барып жүрген не шетелде оқып жүрген қазақ жастары аты-жөніндегі *-ов, -ев, -ова, -ева, -ович, -евич, -овна, -евна* сияқты орыс аффикстерінен бас тартып, ұлттық есімдер жүйесінде қалыптасқан дәстүр бойынша рәсімдегіп жатыр. Көрсетілген фактіден қазақ жастарынан ұлттық бірегейліктің элементін байқауға болады. Қазақ жастары арасында мұндай үрдіске карама-қарсы үрдіс те бар. Қазіргі кезде қазақ азаматтары, әсіресе жастар арасында өз атын еуропа тілдерінде жиі кездесетін есіммен ауыстырғысы келетін ниеті байқалады. Негізгі себеп ретінде олар Еуропа елдерінде көп баратындығын айтып, ағылшын тілінде қазақ есімдерін айту қиын деп ақталады.

Мұндай үрдіс ұлты қазақ азаматтары арасында ғана емес, сонымен қатар Қазақстанда өмір сүріп жатқан түркі тілдес халықтар өкілдерінің арасында да байқалады. Қазақстанда өмір сүріп жатқан түркі тілдес халықтардың өкілдері жаңа туылған нәрестелеріне кеңес заманына дейін өздерінің дәстүрлі мәдениетінде қолданған *ұлы/уғлы/улы/оглы/оглы//заде, қызы* сөздерін әке атын жазуда қайта жаңғыртып жатыр.

Қазақстанда өмір сүріп жатқан өзге ұлт өкілдері (түркі тілдес халықтарынан және орыс ұлты өкілдерінен басқа) жаңа туылған нәрестелеріне қазақтың дәстүрлі мәдениетінде түптеп орын алған балаға атасының не әкесінің тегін беру дәстүрін қабылдап жатыр. Мұндай өтінішпен дүнген, тәжік ұлтының өкілдері көп келеді. Бұл үрдіс аталған ұлт өкілдері өздері өмір сүріп жатқан ортаның әлеуметтік жағдайына, мәдениетіне өзін-өзі әлеуметтік-мәдени бірегейлендіруі болып саналады. Әлеуметтік-мәдени бірегейлендіру тұлға өмір сүру барысында әлеуметтік-мәдени қарым-қатынас нәтижесінде өзі өмір сүріп отырған немесе өзге қауымдастықтың үстем мәдени құндылықтарымен өзінің бірлікте екенін саналы түрде түсінуі болып табылады. Әлеуметтік-мәдени бірегейлік өркениеттік тәсіл аясында көрініс табатын мәдени ерекшеліктер негізінде бір мезгілде әлеуметтік интеграцияға және дезинтеграцияға әкеп соқтырады [2].

3. Жинақталған анықтамалар базасында есімінің, тегінің оғаш естілуіне байланысты ауыстыру жиі кездеседі. Қазақстан азаматтары арасында, әсіресе қазақ жастары арасында есімін ауыстыру бірен-саран кездеседі, ал славян халықтарының өкілдері арасында тегінің оғаш естілуіне байланысты тегін ауыстырғысы келе-тіндер көп.

Қазақстан азаматтарының тегі, аты ҚР Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы Кодексінің 30-тарауы. Атын, әкесінің атын және тегін ауыстыруды мемлекеттік тіркеу, 257-бап. Атын, әкесінің атын, тегін ауыстыруды мемлекеттік тіркеу үшін негізде көрсетілген, тілдік құзыреттілікке енетін тармақтары негізінде анық-тама беріледі [3, 181].

Жеткіншек (31 жаста), Жанат (27 жаста) есімді ер-азаматтар есімін өзгертуге өтініш берген.

Жеткіншек – «жас өспірім, жастар, жас буын» мағынасында қойылған есім [4,90]. *Жеткіншек* есімі мазмұн жағынан негізінен жас балаға, жасөспірімге лайық келеді, ал азамат есейе келе бұл есім мағынасын өзіне ерсі көруі мүмкін. Бұл есім әлеуметтік, психологиялық тұрғыда өтініш иесінің қазіргі және келешектегі жағдайына әлеуметтік-психологиялық жақтан қолайсыздық тудырады.

Жанат есімі «ең көркем, керемет» деген мағынаны білдіреді [4, 181], қыз балаға да, ұл балаға да қойылатын есім. *Жанат* есімі мазмұн жағынан негізінен қыз балаға лайық

келеді. Қазіргі Қазақстанның әлеуметтік-мәдени кеңістігінде *Жанат* есімі негізінен әйел адамында жиі кездеседі, ал ер-азамат есейе келе бұл есімнің мағынасын өзіне ерсі көруі мүмкін. Сондықтан өтініш иесі ер-азамат болғандықтан, *Жанат* есімі психологиялық, әлеуметтік тұрғыда жайсыздық тудырады.

Сондай-ақ, практикада Қуан есімді азаматша өз есімінен қолайсыздық сезінетіндіктен, есімін ауыстыруға өтініш берген. *Қуан*, ұл бала туғанда қатты қуану себепті қойылған есім [4, 105]. Сондықтан өтініш иесі әйел адам болғандықтан, *Қуан* есімі психологиялық, әлеуметтік тұрғыда үйлеспейді.

Ал славян халықтарының өкілдері, әсіресе ұлты орыс азаматтар арасында тегінің оғаш естілуіне байланысты тегін ауыстырғысы келетіндер көп. Орыс тілінде кездесетін *Вдовцев, Пиндюрина, Квач, Удотова, Тухий, Кожемяко, Достовалова* деген сияқты тегіне ие азаматтар тегін ауыстыруға өтініш берген.

«*Вдовцев*» тегін естігенде бірден орыс тіліндегі «*вдовец*» лексемасымен ассоциация туындайды. С.И. Ожеговтің «Орыс тілінің түсіндірме сөздігінде» *ВДОВЕЦ, -ва, м. Мужчина, у к-рого умерла жена*» [5] деп көрсеткен. Өтініш иесі бұл текпен жүру психологиялық тұрғыдан қаншалықты қиын екендігіне шағым айтты.

Мұнда азаматтардың есімін, тегін ауыстыруға негізгі себеп тегінің семантикасы өтініш иесінің әлеуметтік мәртебесіне сай келмеуі, психологиялық тұрғыдан жайсыздық тудыруы болып тұр. Соңғы кездері славян халықтарының өкілдері мектеп жасындағы балаларының тегін ауыстыруға тілтанымдық негізді көрсететін анықтамаға жиі келеді. Ата-аналар мектеп жасындағы балаларының тегі оғаш, күлкілі естілетіндіктер, сыныптастары мазақтайтынын, бала қалай қиналатынын алға тартады. Расында, өмір бойы алып жүретін тегінің, есімінің өз қатарластары, ортасы арасында мазаққа айналғаны мектеп жасындағы баланың психологиясына өте ауыр тиеді. Мысалы, *Калиса* деген қыздың ата-анасы қызының бүкірейіп жүре-тіндегінен және есімі Калиса болғандықтан, сыныптастары оны «*колесо*», «*колеса*» деп мазақтайтынын айтып, тілтанымдық тұрғыдан есімін ауыстыруға ғылыми негіз көрсетуді сұрап келді. Мұнда сыртқы фактілер әсерінен «атым затыма сай» деп қабылдаған балаға, баланың психологиясына ауыр соққы ретінде тиеді.

Негізінен *Калиса* есімі грек тілінде *kale* – әдемі дегінді білдіреді; сокр. *Каля, Алиса* есімдері *Калиса* есімінің қысқарған түрі [6,572]. Жоғарыда айтылған уәжге сәйкес, есімнің айтылуы мен өзге адамның бұл есімді есім иесінің сыртқы түр-тұлғасын қалай қабылдауына байланысты «*колесо*», «*колеса*» лексемасымен иро-ниялық ассоциация туындапқан, нәтижесінде мұндай жағдай балаға жайсыздық тудырып қана қоймай, лингвopsихологиялық соққы ретінде әсер етеді. Мұндай жайтқа славян халықтарының өкілдері мектеп жасындағы балаларының тегін ауыстыруға қатысты мысалдар көп кездеседі.

4. Есім ауыстыру немесе есіміне түзету енгізгісі келетіндердің бір тобы мәдениетке, тілдік, ұлттық санаға байланысты ауыстырып жатады. В.В. Воробьев ұлт тілі мен мәдениеттің өзара байланысы туралы былай деген: «Тіл дегеніміз – қарым-қатынас пен ойды білдірудің аса маңызды құралы ғана емес, ол сондай-ақ мәдениет білімдерін жинақтау құралы болып табылады. Күрделі таңбалық жүйе бола отырып, тіл ақпарат беру, сақтау, пайдалану және иелену құралы да бола алады. Тіл сияқты мәдениет те ақпарат беруге қабілетті таңбалық (семиотикалық) жүйе болып саналады, бірақ оның тілден айырмашылығы – ол өз бетінше ұйым-дасуға қабілетті емес, өйткені мәдениет дегеніміз – ең алдымен жады, ес, күрделі семиотикалық жүйе, оның қызметі – жады, ес, ал негізгі қасиеті – жинақтау мен шексіз жалпылыққа талпыну [7, 12].

Славян халықтарының өкілдері мұсылман дінін қабылдауына байланысты мұсылман есімдерін алып жатыр. Енді бір тобы есімінің «О» әрпінен басталатындықтан Әулие әкей шоқындырудан бас тартқанын айтып, «А» әрпіне түзеткісі келеді. Бұл жайтта «О» әрпінен басталатын есім иелері христиан діні мен мәдениетімен өз өмірін тығыз байланыстырып, тілдік санасында есімі «О» әрпімен басталғандықтан, өмірінде болып жатқан бақытсыздықтың бәрін өз есімі-нен көреді. Нәтижесінде *Олеся-Алесяға, Оксана-Аксанаға* өзгерді. Осыған ұқсас жағдай татар қызында да кездесті. Есімі бүкіл құжаттарында «*Гулькауна*» деп жазылғандықтан, бұл кісі де өмірінде болып жатқан бақытсыздықтың бәрін «*гуль (гүл)*» және «*куна (күнә)*» сөздерінің бірігуінен жасалған есімінің екінші бөлігі «күнә» сөзімен байланыстырады. Татар тілінде *Гүлгина (Гульгина)* есімі «*жалғыз асыл гүл*» деген мағына береді. Мұнда тұлғаның тілдік санасына сіңіріп алған түсініктері көрініс береді.

Қорыта келгенде, қазақ азаматтарының аты-жөндеріндегі бұрмалаулар, орфографиялық қателер көбіне қазақ есімдерін қазақ тілінен орыс тіліне және орыс тілінен қазақ тіліне дұрыс транслитерация жүргізеу салдарынан орын алып жатыр. Қазіргі Қазақстанның антропонимдік кеңістікте азаматтар ұлттық дәстүрлеріне сәйкес аты-жөндерін рәсімдеуге бет бұрған. Есімдердің семантикасына қатысты азаматтардың есімдері мен тегінің әлеуметтік-психологиялық жайсыздық туды-руына байланысты есімдерін, тегін ауыстыру үрдісі байқалады. Қазақстанда өмір сүріп жатқан өзге ұлт өкілдері әлеуметтік-мәдени қарым-қатынас нәтижесінде жана туған нәрестеге қазақтың дәстүрлі мәдениетіндегі аты-жөнге қатысты дәстүрді қабылдау көрініс тапқан, яғни нәрестеге әкесінің не атасының есімін тегі ретінде беру дәстүрі.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

[1] Ұлты қазақ азаматтардың тегі мен әкесінің атын жазуға байланысты мәселелерді шешу тәртібі туралы – Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығы 1996 жылғы 2 ақпандағы №2923, http://adilet.zan.kz/kaz/docs/U960002923__ [Электрон ресурс]. (Жүгіну уақыты 09.11.2017).

[2] Авдеев Е.А., Бакланов И.С. Социокультурная идентификация: формирование социокультурных ориентиров личности в условиях глобализации // Актуальные вопросы общественных наук: социология, политология, философия, история: // Сб. ст. по матер. XXXII междунар. науч.практ. конф. № 32. – Новосибирск: СибАК, 2013. – С. 59.

[3] ҚР Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы – Қазақстан Республикасының 2011 жылғы 26 желтоқсандағы № 518-IV Кодексі, http://adilet.zan.kz/kaz/docs/K1100000518__ [Электрон ресурс]. (Жүгіну уақыты 09.11.2017).

[4] Жанұзақ Т. Есімдер сыры. <http://www.ozhegov.org/words/2796.shtml> // [Электрон ресурс]. (Жүгіну уақыты 09.11.2017). – Алматы, 2004. – 208 б.

[5] Словарь Ожегова (толковый словарь русского языка) – 2013, 10.11.2017.

[6] Справочник личных имен народов РСФСР. – М.: Русский язык, 1987. – С.572.

[7] Воробьев В.В. Лингвокультурология: теория и методы. – М.: РУДН, 1997. – 331 с.